

katere je iznašel pokojni modrijan Konstantin, hvalimo jih in dovoljujemo, da se v njih glasijo slavospevi in poslavljenje Gospoda, ter priporočamo, da se oznanjujejo v tem jeziku nauki in dela Krista Gospoda našega, kajti ne samo v treh jezikih (namreč hebrejskem, latinskem in grškem), marveč v vseh jezikih hvaliti nas sv. pismo spodbuja, ki veli: „Hvalite Gospoda vsi rodovi, hvalite ga vsi narodi.“ „In apostoli, s sv. duhom napolnjeni oznanovali so v vseh jezikih velika dela božja.“ Tudi zdravi veri ali nauku ni nasproti bodi-si sv. mašo peti v tem slovanskem jeziku bodi-si brati sv. evangelij ali berila novega in starega zakona, dobro prestavljena in razložena, ter opravljati vse druge cerkvene molitve.“

Po tej slavni zmagi nad nasprotniki svojimi vrne se Metod nazaj na Moravsko, za trdno nadjaje se, da se ne bo treba več z njimi boriti. Ali motil se je; podškof Vihing, odslej načelaik sovražnikom njegovim, očrni ga pri knezu Svatopluku s tem, da skrije in zataji papeževo pismo in mu izroči drugo izmišljeno, katero je spisal on sam.*) Pisal je pa Vihing, da je Metod sicer preklical svoje krive misli in se zavezal s prisego o sv. Duhu tako učiti, kakor uči rimska cerkev; sveto mašo pa v slovanskem jeziku opravljati, prepovedal mu je papež brezpogojno. Nada je, da prosi papež njega (Vihinga), da bi čul nad izpeljavo papeževih ukazov in nad delovanjem Metodovim.

Kak utis je naredila ta goljufija na Svatopluka, razlagamo si iz zadržanja njegovega proti Metodu. Namesto, da bi ga podpiral in branil, prepusti ga sovražnikom, da počno z njim karkoli hoté. Metodu se zdi to jako čudno; obrne se na-nj in zahteva od njega pomoči, opominjevaje ga na pisanje papeževo. A kako se čudi, ko se poziva Svatopluk na obseg podvrženega lista! Hitro potoži stvar Janezu VIII., ki mu piše precej 23. aprila l. 881. posebno pismo, v katerem mu izrazuje svoje vroče sočutje nad težkimi enzgodami; v istem listu vabi ju tudi (Metoda in Vihinga) v Rim, da stvar rzsodi in kaznuje krivičnika. Ker pa umre goreči branitelj apostola našega, predno ko nastopita dolgi pot, kaznuje Metod vsled oblasti svoje Vihinga z izobčenjem. A kazen cerkvena ga ne straši; kljubuje mu še dalje, dokler ne pokliče Najvikši zvestega služabnika svojega 6. aprila l. 885. v boljšo domovino.

Tako se je bojeval Metod do konca svojega življenja s sovražniki svojimi, a tudi s sovražniki našimi, ki nam niso privoščili niti duševnega razvoja niti telesnega blagostanja. Hoteli so, da bi bili mi njihovi služabniki na veke in se uklanjali njihovi mogočnosti. A sv. brata pribežita nam k pomoči; ona hočeta nas rešiti in pripeljati do časne in večne sreče. Ker je pa bila germanska sila velika, umakniti se bi morala in vse nju prizadevanje bilo bi zastonj, ko bi jima ne bila pripomogla rimska stolica do slavne zmage. Z njeno pomočjo rešila sta nas sovražnikov naših in z njeno pomočjo pripeljala sta nas k živemu studentu krščanske omike. Zato hvala ji, posebno pa papežu Hadrijanu II. in Janezu VIII., ki sta vpeljala domačo govorico v službo božjo, s čimer se ne more ponašati ni eden narodov evropskih. Hvala pa tudi drugim rimskim papežem, ki so vedno spremljali naše težnje in težave z očetovskim sočutjem in podpirali nas z največo dobrotljivostjo, med katerimi se v najnovejšem času najbolj odlikuje sedaj vladajoči Leo XIII.

*) Bilo je mogoče, ker je poslal papež pismo na Svatopluka po njem ali pa po Zemiziču.

Ozir po domovini.

Prebivalci političnega okraja Postojnskega po številjenji koncem leta 1880.

Skupni pregled:

v sodnijskem okraju Vipava	12.050
v „ „ Postojna	12.277
v „ „ Senožeče	6674
v „ „ Bistrica	10.502

Skupaj 41.503

Vseh prebivalcev je toraj v političnem okraju Postojnskem, to je, na Notranjskem, 41.503, ki se razdelé po jeziku na 41.192 Slovencev, 290 Nemcev, 9 Talijanov, 8 Čehov, 3 Poljake in 1 Hrvata.

Ne govorijo li te številke dosti glasno, da dežela kranjska je slovenska?

Poglejmo zdaj Notranjsko po posameznih sodniških okrajih.

1. Sodnijski okraj Vipava.

1. Občina Vipava (Duplje 189 prebivalcev; Građiše 324 prebivalcev; Vrhpolje 581 prebivalcev; Sanobor 160 prebivalcev; Zemono 80 prebivalcev; Vipava 1108 prebivalcev) skupaj 2442 prebivalcev (med temi 9 Nemcev in 1 Talijan, vsi drugi Slovenci).

2. Občina Št. Vid (Lozice 316 prebivalcev; Orehovca 216 prebivalcev; Podbreg 230 prebivalcev; Podgrič 170 prebivalcev; Poreče 139 prebivalcev; Št. Vid 409 prebivalcev) skupaj 1480 prebivalcev, vsi Slovenci.

3. Občina Vrabče (Bogu 105 prebivalcev; Griže 190 prebivalcev; Jakovce 130 prebivalcev; Mahniče 98 prebivalcev; Puljene 205 prebivalcev; Razguri 41 prebivalcev; Sjela 91 prebivalcev; Vrabče 155 prebivalcev) skupaj 1020 prebivalcev, vsi Slovenci.

4. Občina Podraga (Podraga 505 prebivalcev, vsi Slovenci).

5. Občina Goče (Goče 510 prebivalcev, vsi Slovenci).

6. Občina Lože (Lože 271 prebivalcev; Manče 150 prebivalcev; skupaj 421, vsi Slovenci).

7. Občina Erzelj (Erzelj 333 prebivalcev, vsi Slovenci).

8. Občina Slap (Slap 548 prebivalcev, vsi Slovenci).

9. Občina Planina (Dolenje 125 prebivalcev; Planina 551 prebivalcev, skupaj 676, vsi Slovenci).

10. Občina Ustje (Ustje 391 prebivalcev, vsi Slovenci).

11. Občina Šturije (Kovk 325 prebivalcev, Šturije 567 prebivalcev, Žapuže 378 prebivalcev), skupaj 1270 prebivalcev, med njimi 10 Nemcev(?), vsi drugi Slovenci.

12. Občina Budanje (Budanje 599 prebivalcev, Dolga Poljana 288 prebivalcev), skupaj 887 prebivalcev, vsi Slovenci.

13. Občina Col (Col 151 prebivalcev, Gozd 174 prebivalcev, Male Polje 144 prebivalcev, Križna gora 116 prebivalcev; Orešje 184 prebivalcev) skupaj 769, med njimi 4 Nemci, vsi drugi Slovenci.

14. Občina Podkraj (Bela 30 prebivalcev, Višnje 184 prebivalcev, Vodice 126 prebivalcev, Podkraj 458), skupaj 798 prebivalcev, vsi Slovenci.

Celi sodnijski okraj Vipava ima 12.050 prebivalcev, in sicer 12.026 Slovencev, 23 Nemcev in 1 Talijana.

(Dalje prihodnjič.)

Poziv

na 2. hrvatski vinski sejm v Zagrebu.

Drugi hrvatski vinski sejm bode 12., 13. in 14. dne tega meseca v Zagrebu v palači hrv.-slav. kmetijske družbe. Na sejm je uže dozdej prijavljenih čez 30.000 veder vina, različne cene.

Slovenski vinski trgovci in krčmarji se opozorujejo na ta sejm, kjer bodo imeli priliko seznaniti se s pravim poštenim hrvaškimi vinom. Na tem sejmu dobila se bode tudi dobra slivovica in droženka domačega pridelka.

Katalogi vinskega sejma dobé se zastonj pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in pri obrtniški in trgovinski zbornici.

Odbor za 2. hrvatski vinski sejm
v Zagrebu.

Društvene stvari.

17. Občni zbor Matice slovenske

27. aprila 1881. v Ljubljani.

Ko se je zbralo blizo 70 društvenikov, tukajšnjih in vnanjih, tedaj mnogo čez število po pravilih Matičnih propisano, in je predsednik dr. Jan. Bleiweis konstatiral, da so po takem 17. občnega zbora Matičnega sklepi veljavni, je pozdravil došle gospode in pričel zborovanje z nagovorom, ki se je blizo tako-le glasil:

„Iz predloženega Vam programa, velečastiti gospodje, razvidite predmet današnjih obravnav; naj dodam jaz le nekoliko besed.“

Preteklo leto je Matica izdala čvetero knjig, ki jih imate v rokah; odbor misli, da je ž njimi zadostil vsem pravičnim zahtevam.

Za letošnje leto, kar se kažejo narodni ravnopravnosti milejši časi, namerava odbor posebn^o ~~ocin vzeti~~ na izdanje šolskih knjig. V tisku je uže v Pragi „Živalstvo“ s podobami, po najnovejši šolski knjigi Pokorn^o poslovenil prof. Erjavec; v Blaznikovi tiskarni pa se tiska „Slovnica slovenska po Miklošičevi primerjalni“ prof. J. Šumana. Dalje je za tisek uže tudi pripravljena „Logika“ in „Dušoslovje“ prof. dr. Križana. Vrh tega je prof. Ivan Macun dodelal mnogo let pričakovani ~~oddelek~~ „Slovenskega Štajarja“ z naslovom „Zgodovina slovenskega slovstva na Štajarskem“. Se ve, da tudi obširni „Letopis“ s poučnimi in zabavnimi članki itd. ne bode izostal. To je preliminar odborovemu delovanju za letošnje leto.

Ogromno delo zadelo je odbor z vredbo zaostalih plačil društvenikov. Temu delu se je ves žrtvoval in tem poslu izvedeni odbornik gosp. Luka Robič, in njemu na pomoč je bil marljivi odbornik gosp. Feliks Stegnar, ker odborniku gosp. And. Praprotniku po novem letu, v kljub njegovi dobri volji, mnogotera šolska opravila niso več dopuščala, opravilom tajnikovim zadostovati. Dolžnost mi je, imenovanima gospodoma javno tu izreči toplo zahvalo za njun^o veliki trud pri izvrševanju tega izvanrednega posla. Likvidacija, gospoda moja, je kazala, kako važni faktorji so marljivi in vestni poverjeniki, prav desna roka Matici, in pa kako potreben jej je tajnik, ki se ves more ~~ukvarjati s opravili pisarnarstvi~~. V 6. točki današnjega dnevnega reda pride tajnikova služba v debato.

Konečno pa še nekaj. V malo dneh slavila bode Avstrija vsa in z domovino našo tudi Ljubljana svatbo svetlega cesarjeviča Rudolfa, ki se je pretekle dni tako ljubeznjivo obnašal do zastopnikov slovenskih občin v Trstu in Sežani, da so nam vsem srca igrala

velike radosti, ko smo čuli prihodnjega našega vladarja govoriti slovanski. O svečanostih, ki jih bodo veselemu godu na čast navdušeno obhajala tudi vsa narodna društva, ne more pa zaostati (Matica naša) in bode po svoji skromni moči storila, kar literarno društvo storiti more: zapisala bode, kakor je lani storila z encikliko papeža Leona XIII., Slovanom tako milo, v svoj letošnji „Letopis“ 10. dan maja, ko bo cesarjevič Rudolf v ljubezni podal svojo roko kraljevi nevesti Štefaniji. Da se bode deputacija oni dan poklonila gosp. deželnemu predsedniku in čestitala o vs^o Avstriji veseli dogodbi ter da bode s zastavami olepšala svoji hiši — vse to, vem, da je, častiti gospodje, tudi Vaš sklep. Zato Vas pozivlj^{am}, da se v potrjenje mojih besed ~~vzdignete~~ s svojih sedežev in z menoj zakličete: „slava, slava svetlemu cesarjeviču in njega prihodnji so-progi!“ — In navdušeni slava- in živila-klici so doneli po dvorani. e (Dal. prih.)

Ozir po domovini.

Prebivalci političnega okraja Postojnskega po številjenji koncem leta 1880.

(Dalje in konec.)

2. Sodnijski okraj Postojna.

1. Občina Postojna (Staravas 95, Belsko 159, Veliki Otok 190, Hraše 288, Studeno 481, Mali Otok 102, Zagon 187, Zalag 243, Postojna 1621, Strmca 147 prebivalcev), skupaj 3513, med temi 136 Nemcev, 6 Čehov, 1 Talijan, vsi drugi Slovenci.

2. Občina Košana (Ruje 158, Čepno 238, Gornja Košana 422, Ostrožnabrdo 413, Suhorje 312, Dolnja Košana 267, Vovče 162 prebivalcev), skupaj 1972, vsi Slovenci.

3. Občina Šmihel (Starašica 188, Velika Pristava 138, Hrastje 214, Kal 459, Mala Pristava 181, Nadanje Selo 294, Narin 469, Novošica 225, Neverke 139 prebivalcev), skupaj 2307, med temi 48 Nemcev, vsi drugi Slovenci.

4. Občina Št. Peter (Nemška vas 65, Trnje 471, Gradec 74, Klenik 352, Palčje 294, Petelinje 333, Radohova vas 332, Št. Peter 256, Selce 389 prebivalcev), skupaj 2566, med temi 6 Nemcev, vsi drugi Slovenci.

5. Občina Slavina (Grobše 131, Koče 314, Matenja vas 227, Orehek 350, Prestranek 93, Rakitnik 243, Slavina 454, Žeje 107 prebivalcev), skupaj 1919; med temi 29 Nemcev, vsi drugi Slovenci.

Celi sodnijski okraj Postojna ima tedaj 12.277 prebivalcev, in sicer 12.051 Slovencev, 219 Nemcev, 6 Čehov in 1 Talijana.

3. Sodnijski okraj Senožeče.

1. Občina Senožeče (Gaberšče 148, Senožeče 953 prebivalcev), skupaj 1101, med temi 23 Nemcev, 5 Talijanov, vsi drugi Slovenci.

2. Občina Hrenovice (Brezje 62, Studenec 166, Bukovje 238, Gorenje 153, Hrenovice 252, Hrenovske Goriče 216, Velika Brda 87, Veliko Ubeljsko 258, Hruševje 212, Mala Brda 76, Malo Ubeljsko 111, Landol in Brinje 265, Predjama 240, Šmihel 463, Razdrto 314, Rakulek 107, Sajevče 100, Slavinje 94, Strane 175, Črnelice 23 prebivalcev, skupaj 3612; vsi Slovenci.

3. Občina Britof (Britof 182, Dolnje Vreme 262 prebivalcev), skupaj 444, med temi 1 Čeh, drugi Slovenci.

4. Občina Famlje (Famlje 170, Vremske Goriče 114 prebivalcev), skupaj 284; med temi 3 Poljaki, drugi Slovenci.

5. Občina Laže 209 prebivalcev, vsi Slovenci.
 6. Občina Sinadole 163 prebivalcev, vsi Slovenci.
 7. Občina Dolenja vas (Dolenja vas 336, Potoče 108, Vitovše 62 prebivalcev), skupaj 506; vsi Slovenci.
 8. Občina Gorenje Vreme (Gorenje Ležeče 166, Gorenje Vreme 189 prebivalcev), skupaj 355; med temi 14 Nemcev, 1 Čeh in 2 Talijana, drugi Slovenci.
 Celi sodnijski okraj Senožee ima tedaj 6674 prebivalcev, in sicer 6625 Slovencev, 37 Nemcev, 2 Čeha, 3 Poljake in 7 Talijanov.

4. Sodnijski okraj Bistrica.

1. Občina Čelje 218 prebivalcev, vsi Slovenci.
 2. Občina Trnovo (Brdce 64, Velika Bukovca 245, Mala Bukovca 189, Dobropolje 134, Harije 317, Koseze 206, Mereče 163, Postenje 152, Postenjsek 68, Soze 55, Tominje 243, Topolec 277, Trnovo 629, Zareče 233, Zareče 108 prebivalcev), skupaj 3083, med temi 8 Nemcev, drugi Slovenci.
 3. Občina Bistrica 688 prebivalcev, med temi 1 Nemeč, 1 Hrvat, drugi Slovenci.
 4. Občina Knežak (Beč 647, Jurčice 279, Knežak 774, Koritnica 237, Podtabor 60, Šembije 260 prebivalcev), skupaj 2257; vsi Slovenci.
 5. Občina Jablanca (Jablanca 125, Jasen 182, Vrbovo 261, Vrbica 243, Gornji Zemon 423, Dolenji Zemon 186, Trpčane 146, Kuteževo 228 prebivalcev), skupaj 1794, vsi Slovenci.
 6. Občina Janeževbrdo 146 prebivalcev; vsi Slovenci.
 7. Občina Smerje 339 prebivalcev; vsi Slovenci.
 8. Občina Kilovče (Bitinje 137, Kilovče 174 prebivalcev), skupaj 311; vsi Slovenci.
 9. Občina Prem (Bitinje 41, Prem 453 prebivalcev), skupaj 494; vsi Slovenci.
 10. Občina Rateževbrdo (Bitinje 81, Rateževbrdo 103 prebivalcev), skupaj 184; vsi Slovenci.
 11. Občina Zagorje (Drškovce 151, Parje 125, Tabor 52, Zagorje 660 prebivalcev), skupaj 988, med temi 2 Nemca, drugi Slovenci.
 Celi sodnijski okraj Bistrica ima tedaj 10.502 prebivalca, in sicer 10.490 Slovencev, 11 Nemcev in 1 Hrvata.

Starozgodovinske stvari.

Nekaj o osebnih imenih korotanskih Slovencev.

Spisal Davorin Trstenjak.

I.

Jezikoslovcem prepuščam, naj določijo, s katerim slovanskim jezikom je korotanski v najbližnji sorodnosti; jaz tukaj hočem samo pozornost starinoslovcev na neke okoliščine obrniti, katere se dosedaj še niso v poštev jemale.

Ako stara osebna imena korotanskih Slovencev pogledamo, ne najdemo, da bi bila edno ista s srbohrvatskimi, marveč se vjemajo s staromoravskimi.

26. decembra l. 888. pokloni kralj Arnulf Mildruti svojega podčašnika (peharnika, pincerna) Heima soprogi nekoliko sužnjev Nemcev in korotanskih Slovencev; med slednjimi se imenujejo: Strammir, Sitimuzil in Trebifrater (Ankershofen „Regesten der vierten Periode I.“).

Imena z deblom: Stram se najdejo pri zapadnih Slovanih, in sicer pri Moravcih: Stram-ata, Stram-ota (Codex Mor. 1202, 212.)

Sitimuzil gotovo ni nič drugega nego skaženo: Žitimysl, imena s končnico: mysl, pa so sploh le pri zapadnih Slovanih obična, primeri: Pre-mysl, der Vorbedachte. Tudi imena z deblom: Žit so priljubljena pri zapadnih Slovanih, na pr.: Žito-mir, Žite-slav, Žito itd. Ime Trebifrater je brez dvombe skaženo iz Trebibrater. Imena iz debla Treb so zopet lastnina zapadnim Slovanom, na pr.: Treb-a, Treb-an, Treb-ek, Treb-ata, Trebe-mir, Trebe-mysl, Treb-ota, Trebe-slav, Treb-sa, in sicer večidel staromoravska (glej „Codex Morav.“ II, 1205, 29. in na drugih mestih).

Cesar Oton III. daruje 19. julija l. 993. nekemu Slovincu Zebegoi dve kmetiji in Suarzdorf, Pudina-wiz, Duchumuzlidorf, Gumlahi et Douplachi in pago Croudi et in comitatu Otgari, Comitatus“ (Hormeier „Beiträge“ II. 98).

Imena s temo: Seb nas zopet k zapadnim Slovanom peljajo; Moravci poznajo imena: Seb-or, Seb-ot, Seb-oj, Sebi-slav. Končnico goj nahajamo tudi v slovenskih imenih: Čiči-goj, Svili-goj, Naber-goj. Obliki vasi Pudina-wiz, skaženo iz: Būdino-vice, dalje: Duhumuzlidorf, skaženo iz: Duhomysl-dorf opominjate tudi na zapadnoslovanske oblike in tvarine. Ti vasi ste stali v judenburškem okrožju.

28. aprila l. 980. pokloni cesar Oton II. koroškemu vojvodi Otonu „in pago Karintriche“ quinque hubas regales in villis: Otmanica et gnevuotindorf“.

Ime Otmanica je iz teme Ot in končnice manica. Otmanica je toraj vas Ot-man-ova. Imena iz teme Ot se obilo nahajajo pri Čehih, na primer: Ot-a, Ot-ek, Ot-ik, Ota-slav, tudi pri Moravcih („Codex Morav.“ t. II, iz leta 1249).

Gnevuotindorf je selo gospodarja: Gnevotina, in imena iz tem gněv so izključivo zapadnoslovanska; slovenski jezik besede: gněv neti ne pozna.

Mi najdemo staročeska in staromoravska imena: Gněv-a, Gněv-aš, Gněv-ka, Gněv-on, Gněvo-mir, Gněv-ota itd. Pri Srbo-Hrvatih, ki besedo gněv tudi poznajo, niso bila ta imena navadna.

O imenu Valkun, ki se tudi pri starih Moravcih nahaja, sem uže govoril.

30. maja l. 930. pokloni koroško-nemški plemič Marchuuart salcburškemu škofu svoja imetja „ad Undrimam“, na gornjem Štajarskem; priče so bile Nemci: vojvoda Pertholt, grof Liutprecht itd. med Slovenci: Zuentipolch in Uelisnich („Anhang zur Juvavia“, str. 166. cap. LXXX).

Ime Zuentipolch je zapadnoslovansko: Sventipolk, novočesko: Svatopluk, rusko: Svjatopolk. Pri Jugoslovanih ni najti priimka: polk, pač pa pri zapadnih in severnih Slovanih, na pr.: Jaro-polk itd.

Uelisnich je skaženo iz: Velišnik. Iz debla: Vel so zapadni Slovani zopet stvarili mnogo osebnih imen, na primer: Vel-e, Vel-ena, Vele-tin, Vele-slav, Vel-ih, Vel-iš; slednje ime je posebno priljubljeno bilo pri Moravcih.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Rusije 20. aprila. :: *) — V dopisu iz Avstrije v nekem ruskem časopisu sem čital prerokovanje, katero je dopisnik slišal na Tirolskem in na Českem, namreč prerokovanje, da „nas čaka 7 strašnih let od leta 1876. do 1882. Najbolj strašno med temi 7 leti bode pa 1881. leto; kdor bode to leto preživel, bode

*) Srčen pozdrav!